

Kritikken blir for ensidig

Bodil Solheim
(leder)

Ingolf Fosse
(styremedlem) i Foreningen for sakkyndige psykologer (FOSAP)

Frittstående nettverk for kvalitet i barnevern (KIB) er for unyanserte til at vi kan støtte dem.

BARNEVERN

VI KJENNER TIL Frittstående nettverk for kvalitet i barnevern (KIB) fra møter, media og utspill fra enkeltmedlemmene. I utgangspunktet er vi positive til fagkritikk og initiativ for å heve kompetansen blant sakkyndige og i barnevernet. Vi anerkjenner at det i nettverket sitter medlemmer som har gått i spissen for kompetanseheving på viktige områder. Men selv om vi er enige om noen enkeltsaker, kan vi ikke på generelt grunnlag støtte KIB.

Barneperspektivet mangler

KIB er et nettverk med mange og sprikende synspunkter. Det gjør det vanskelig å ta stilling til KIB samlet. Gruppen har en uttalt kritisk holdning til barneverntjenesten og sakkyndige psykologer. Vi mener de fremstår unyanserte og ensidige i sin kritikk, og at barneperspektivet ofte mangler i argumentasjonen. For eksempel er det påfallende at KIB ikke formulerer bekymring for alle de barna som ikke får hjelp i tide av barneverntjenesten. Forening for sakkyndige psykologer (FOSAP) er bekymret for denne gruppen barn. Vi er bekymret for at manglende kompetanse og kapasitet fører til at saker ikke får rask nok eller fullgod behandling, og at det medfører at barn blir værende for lenge i en situasjon med omsorgssvikt.

Noen av de sakene nettverket ønsker å fronte, gjelder temaer som FOSAP og andre lenge har vært opptatt av. Det gjelder blant annet behovet for økt kompetanse i barnevernet og blant sakkyndige psykologer. Et eksempel er økt kunnskap om barneoppdragelse i minoritetsfamilier. Et annet er nødvendigheten av å få ned antallet akutt saker. Et tredje eksempel er økt bruk av familie og øvrig nettverk som ressurs og plasseringssted for barn som lever med omsorgssvikt.

Det er påfallende at KIB ikke formulerer bekymring for alle de barna som ikke får hjelp i tide av barneverntjenesten

Å gjøre disse spørsmålene til kampsaker er å sparke inn åpne dører siden de allerede er satt på dagsorden, blant annet i regjeringens forslag til endringer i barnevernloven og i barne- og likestillingsministerens «Barnevernreform».

Varsle

KIB ønsker å varsle i saker der de mener den faglige utredningen ikke holder god nok kvalitet. Det er vanskelig å se for seg hvordan KIB vil gjøre dette. Nettverket har verken posisjon eller kompetanse til å overprøve barnevernfaglige vurderinger, sakkyndige uttalelser og fylkesnemnder og domstolene.

Forening for sakkyndige psykologer har som formål å utvikle sakkyndigrollen og å arbeide for sakkyndige psykologers interesser. Dette skal skje ved å høyne faglige og etiske standarder, stimulere til generell fagutvikling og fremme samarbeid med andre yrkesgrupper.

Vi representerer sakkyndige psykologer som har særskilt kompetanse til å supplere barnevernets utredninger med psykologisk forståelse. Sakkyndige i barnesaker for domstolene er godkjente spesialister med lang erfaring og en 2-årig tilleggsutdanning, med kurs og krav til praksis og veiledning.

Vi utreder barnevernssaker på et selvstendig faglig grunnlag. I noen tilfeller vil utredningen lande på en anbefaling om omsorgsovertakelse. Andre ganger vil den sakkyndige psykologen foreslå hjelpetiltak som medfører at barn og foreldre kan fortsette å bo sammen.

Årsaken til at mange psykologiske sakkyndighetsvurderinger støtter omsorgsovertakelse, er at barnevernet bruker sakkyndige i de mest alvorlige sakene, ikke at sakkyndige er forpliktet til å støtte barneverntjenestens syn.

De gangene sakkyndige møter i fylkesnemnda eller retten i forbindelse med omsorgsovertakelser, må vi stå til rette for og begrunne arbeidsmåter, faglig utgangspunkt og vurderinger.

Bruken av sakkyndige psykologer styrker etter vårt syn beslutningsgrunnlaget i barnevernssaker.

På generelt grunnlag mener FOSAP at foreldres rettssikkerhet er god.

En stor andel av barnevernssakene ankes, og i noen tilfeller behandles sakene årlig så lenge barna bor i fosterhjem. Dette er en stor belastning for mange barn.

Klageordninger som omfatter alle aktørene i barnevernssakene, er tilgjengelige. De gjelder både for påståtte brudd på faglige og fagetiske prinsipper og på saksbehandlingen.

Helsetilsynet har fått i oppdrag å gå gjennom et utvalg omsorgsovertakelser og akuttvedtak for å belyse kvaliteten i barnevernet. Det er planlagt andre prosjekter som blant annet ønsker å vurdere en del rapporter fra sakkyndige. Prosjekter som dette, med forankring i forskningsmiljøer eller tilsynsorganer med integritet og tillitt, støtter FOSAP fullt ut.

Barnevernpolitikk

FOSAP har ikke som mandat å drøfte og representere et samlet syn på utviklingen av norsk barnevern. KIB fremmer på sin side synspunkter på dette. Eksempelvis ønsker de at det blir etablert en barnevernfaglig andrelinjetjeneste. Regjeringen har i sin «Barnevernreform» foreslått å styrke det kommunale barnevernet, og Bufetat skal få mer ansvar for utredning av de minste barna. Vi i FOSAP følger med på politiske signaler og endringer og prøver etter beste evne å bidra med uttalelser når det er mulig.

KIB går også inn for nedleggelse av «fylkesnemndssystemet». FOSAP støtter konklusjonene i «NOU 2017: 8 Særdomstoler på nye områder?». Her behandles spørsmålet grundig og seriøst, og meldingen konkluderer med at det bør høre under tingrettene å avgjøre foreldretvister og saker om tvang etter barnevernloven i første instans, samt at en ønsker å sikre at sakene behandles i et sterkt fagmiljø.

KIB ønsker å legge ned Barnesakkyndig kommisjon (BSK). Mange sakkyndige har vært skeptiske til BSK, noe som også kommer fram i besvarelsene fra sakkyndige i forbindelse med «Evaluering av Barnesakkyndig kommisjon og vurdering av utvidet ansvarsområde» fra 2015. Rapporten konkluderte med at BSK har bidratt positivt til kvaliteten på sakkyndige rapporter i barnevernssaker.

FOSAP har hatt flere møter med kommisjonen der vi har drøftet erfaringer og muligheter for forbedringer, men vi er ikke for nedleggelse av BSK.

Barnevernet er utsatt for kritikk fra mange hold. Kritikken kommer også fra grupper som ikke aksepterer at samfunnet har rett til å gripe inn i privatlivet for å beskytte barn når det er nødvendig. Norge har vært et foregangsland i arbeidet med barns rettigheter og vern av barn. Sakkyndige psykologer arbeider innenfor rammene til et lovverk som ivaretar dette. Det betyr ikke at det ikke er rom for forbedringer. Men unyansert kritikk skremmer foreldre, og kan føre til at barn ikke får den hjelpen de trenger.

FOSAP støtter ikke KIB på generelt grunnlag. Vi er uenige både i form og innhold i mye av kritikken KIB reiser mot barnevernet.

Vi er imidlertid enige i at kompetansen hos alle aktører i barnevernssakene må heves. Når det gjelder sakkyndige psykologer, forsøker FOSAP å bidra til det.